

БҰЙРЫҚ

15-1-03-09/17

Нұр-Сұлтан қ.

ПРИКАЗ

2021 ж. 12 ақпан

г. Нур-Сұлтан

**«Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ
ішкі актілеріне сыбайлас жемқорлыққа
қарсы сараптама жүргізу жөніндегі
қағидаларды бекіту туралы**

«Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ Директорлар кеңесінің 2013 жылғы 31 қаңтардағы №1 хаттамасымен бекітілген «Халықаралық бағдарламалар орталығы» акционерлік қоғамының президенті туралы ереженің 10-тармағы 11) тармақшасына сәйкес, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтарды жасауға ықпал ететін нормаларды ішкі актілерде анықтау мақсатында **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса берілген «Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ ішкі актілеріне сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу жөніндегі қағидалары бекітілсін.

2. «Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ Ішкі актілерінің, оның ішінде 2020 жылы қабылданған комплаенс-офицер – әдеп жөніндегі уәкілдің жобаларына жоғарыда көрсетілген қағидаларды сақтай отырып, сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманы тұрақты негізде жүргізу.

3. Осы бұйрықпен «Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ-ның барлық қызметкерлері таныстырылсын.

4. Осы бұйрық қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Президент

А. Кәрібозова

«Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ
президентінің 2021 жылғы «12» 02
№ ~~15-1-0309/15~~ бұйрығымен бекітілген

«Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ-да ішкі актілердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптамасын жүргізу жөніндегі қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы ішкі актілердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптамасын жүргізу жөніндегі қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) «Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ (бұдан әрі – Орталық) ішкі актілердің сараптамасына бағытталған.

2. Ішкі актілерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу қағидалары:

- 1) заңдылық;
- 2) объективтілік;
- 3) толықтығы мен жан-жақтылығы;
- 4) ашықтық;
- 5) сыбайлас жемқорлықтың алдын алу.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың негізгі міндеттері:

1) сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындау жағдайлары мен мүмкіндіктерін объективті және жан-жақты анықтау;

2) Орталықтың ішкі актілеріндегі сыбайлас жемқорлық факторларын жою бойынша негізделген ұсыныстарды қалыптастыру.

4. Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама – сыбайлас жемқорлыққа қарсы ғылыми сараптаманың қорытындысын шығара отырып, ішкі актілердің жобаларын оларда сыбайлас жемқорлық нормаларын анықтау мақсатында зерттеу.

2) Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері – Орталықтың міндеттерін іске асыруға нұқсан келтіруі, ал қоғамдық мүдделерге жеке мүдделер нұқсан келтіруі мүмкін сыбайлас жемқорлық көріністерінің туындау ықтималдығы;

3) Сыбайлас жемқорлық көрінісі – сеніп тапсырылған өкілеттіктерді жеке мақсатта теріс пайдалану.

2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама талдаудың бағыттары

5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың мақсаты Орталықтың қызметіне қатысты ішкі актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау болып табылады.

6. Орталықтың қызметін қозғайтын ішкі актілерде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал етуі мүмкін нормалар анықталады.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін нормалардың сәйкестендіру белгілері:

1) Дискрециялық өкілеттіктердің кеңдігі

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- шешім қабылдау (іс-әрекет жасау) мерзімдерінің, шарттарының немесе негіздерінің болмауы немесе белгісіздігі;

- шешім қабылдау (іс-әрекет жасау) мерзімдерінің ұзақтығын белгісіз кезеңге не мерзімдерді ұзартудың нақты шарттарын белгілемей ұлғайту мүмкіндігі;

- шешім қабылдаудың (іс-әрекет жасаудың) негізсіз кең уақыт ауқымын белгілеу;

- шешім қабылдау (іс-әрекет жасау) мерзімдерін есептеу сипатына нұсқаудың болмауы;

- шарттарды (негіздерді) дәл айқындаусыз қандай да бір шешім қабылдаудың бірнеше нұсқаларының болуы;

- ішкі актіде «бойы», «ақылға қонымды мерзім», «тиісті мерзім», «белгіленген мерзім (кезең)», «егер ол басқа нормативтік құқықтық актілерде белгіленбесе» деген тұжырымдамаларды және басқа да осыған ұқсас айқындалмаған тұжырымдамаларды пайдалану;

- ұйымның (олардың лауазымды тұлғаларының) қайталанатын өкілеттіктерінің болуы;

- бір шешім үшін бірнеше қызметкерлердің жауапкершілігін белгілеу.

2) «құқылы» формуласы бойынша құзыреттілікті айқындау:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- ішкі актінің нормалары мен ережелерінде «құқылы», «мүмкін» және т. б. тұжырымдарын қолдану;

- ішкі актінің мәтінінде өкілеттікті тек құқық ретінде түсіндіретін ережелер мен нормалардың болуы (яғни белгілі бір жағдайларда оны жүзеге асырмау);

- ішкі актінің мәтінінде құқықты белгілі бір әрекеттерді жасау міндеті ретінде емес, мүмкіндік ретінде түсіндіретін ережелер мен нормалардың болуы.

3) Реттеудегі олқылықтың болуы:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- мәртебелік нормалардың болмауы (егер олар);

- қызметтің қандай да бір түрін регламенттеуге, ұйымға бекітілген функцияны іске асыруға қатысты нормалардың болмауы;

- мінез-құлық қағидаларының болмауы және қойылатын талаптардың орындалуын бақылауды жүзеге асыру.

4) Әкімшілік рәсімдердің болмауы немесе толық болмауы:

- әкімшілік рәсімнің түпкілікті нәтижесін алуға бағытталған бизнес рәсімдердің және/немесе дәйекті іс-қимылдардың (*кезеңдердің*) тізбесінің болмауы;

- ұйымның (лауазымды тұлғаның) шешім қабылдауы үшін регламенттелген негіздердің болмауы;

- жеке және заңды тұлғалардан өтініштерді қабылдау кезінде қабылдауға немесе бас тартуға заңды негіздерге негізделмеген субъективті тәсілдердің болуы.

5) Құқықтар көлемінің таңдамалы өзгеруі.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелінің көрсеткіштері:

- құқықтар көлемін өзгерту туралы шешімдер қабылдау шарттарының, өлшемшарттарының немесе негіздерінің болмауы немесе белгісіздігі;

- нақты шарттар мен негіздерді белгілемей, құқықтар көлемін өзгерту туралы шешімдер қабылдау кезінде негізсіз кең өкілеттіктер белгілеу;

- ішкі актінің нормалары мен ережелерінде «әдетте», «ерекше жағдайларда», «жекелеген жағдайларда» немесе «... жол беріледі» және басқа сияқты түсініксіз, белгісіз мазмұндағы мұндай тұжырымдарды қолдану;

6) Ішкі актілердің коллизиясы

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- бір деңгейлі актілер арасында қайшылықтың болуы;

- негізгі және туынды ішкі акт арасындағы қайшылықтың болуы;

- нормативтік құқықтық актілерінің (әрі қарай – НҚА) ережелері мен ішкі актілердің арасында қайшылықтардың болуы.

7) Адамға тиесілі құқықты іске асыру үшін қойылатын талаптардың жоғары болуы

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- жеке (лауазымды) және заңды тұлғаларға субъектілік құқықтары мен бостандықтарын тиісінше іске асыру үшін оларды орындауда қажеттілік жоқ міндеттерді жүктеу;

- ішкі актінің мәтінінде ашық, бас тарту үшін негіздемелер тізбесінің, басқа НҚА-да белгіленген бас тарту үшін негіздемелерге сілтемелердің, оның ішінде заңға тәуелді сипаттағы сілтемелердің болуы;

- жеке (лауазымды) және заңды тұлғаларға қолданыстағы НҚА-да көзделмеген құжаттарды, ақпаратты, анықтамаларды, өтініштерді және басқа ұсыну міндетін жүктеу;

- жоба мәтінінде «бұлыңғыр», бас тарту үшін субъективті-бағалау негіздерінің болуы.

8) Заңдық-лингвистикалық белгісіздік

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- ішкі актінің мәтінінде юриспруденцияда анықталмаған терминдерді немесе екі мағыналы сөз тіркестерін және сөз айналымдарын

пайдалану. Оның ішінде: «орынды», «шектік жағдайларда», «ақылға қонымды мерзімде», «қысқа мерзімде», «қысқа мерзімде», «ұзақ мерзімде», «белгілі бір жағдайларда», «жеткілікті негіздерде», «шектелмеген уақыт», «өзге атаулар (жағдайлар, шарттар, тәртіп, рәсімдер)», «және т.б.», «басқалары...», «тағы да сол сияқтылар...», «басқа нұсқалар», «қолданғаны дұрыс», «кейбір жағдайларда жол беріледі (рұқсат етілген)» және т. б.

- ішкі актілердің мазмұнында құбылысты, оқиғаны, фактіні әртүрлі түсіндіруге мүмкіндік беретін түсініксіз, белгісіз мазмұны бар бағалау сипатындағы ұғымдар мен тұжырымдардың болуы;

- бір ішкі актінің мемлекеттік және орыс тілдеріндегі мәтіндері арасында оларды құқықтық тұрғыдан әртүрлі түсіндіруге мүмкіндік беретін мағыналық айырмашылықтардың болуы;

- жеке және заңды тұлғалардың заңды жауапкершілігін белгілейтін нормаларда белгісіздіктің, түсініксіздіктің және міндетті еместіктің болуы;

9) Басқа да сыбайлас жемқорлық факторлары

Факторлар тізімі:

Конкурстық рәсімдердің болмауы; қызметкердің құқық бұзушылық үшін жауапкершілігінің болмауы; бақылаудың болмауы, соның ішінде Орталықтың, қызметкерлермен; талдау субъектісі (олардың өкілдері) мен жеке және заңды тұлғалар арасындағы тікелей байланысты заңдастыратын нормалардың болуы; тиісті өкілеттіктерді заңнамалық түрде берудің болмауында ішкі актінің көмегімен заңнамалық олқылықтарды толтыру.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама қорытындысы

7. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың нәтижелері қорытындымен ресімделеді.

8. Актіде сыбайлас жемқорлық факторлары анықталған кезде сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу нәтижелері бойынша қорытындыда жобаның құрылымдық бірліктерін (бөлімдерін, тармақтарын, тармақшаларын, абзацтарын) көрсете отырып, барлық анықталған сыбайлас жемқорлық факторлары көрсетіледі. Бұл ретте қорытындыда анықталған сыбайлас жемқорлық факторларын жою жөніндегі ұсыныстар көрсетіледі.

9. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу нәтижелері бойынша қорытынды актіні дайындауға жауапты құрылымдық бөлімшеде міндетті түрде қаралуға тиіс.